

Mudderklire *Actitis hypoleucos*

Common sandpiper

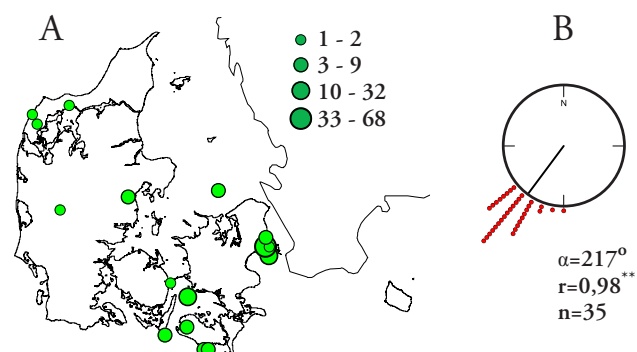

Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt. Ringing sites for birds later recovered.

B) Retning af direkte efterårstræk (aug-dec, >100 km). Direction of direct autumn migration (Aug-Dec, >100 km).

Mudderklire er en meget sjælden ynglefugl i Danmark, men arten er en af Europas mest udbredte ynglefugle med ynglebestande både nord og syd for Danmark. De største europæiske bestande findes i Rusland, Finland, Norge og Sverige. Arten yngler endvidere i Sibirien indtil Stillehavet mod øst. I Danmark ses arten på træk i juli-august og om foråret i maj. Enkelte mudderklirer tilbringer vinteren i Europa, men hovedparten trækker til overvintringsområder i tropisk Vestafrika.

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark er der i alt ringmærket 7.382 mudderklirer i perioden 1935-2001 (fig. 4). Hovedparten af fuglene er mærket fra 1950'erne til og med 1980'erne. I alt 166 af de mærkede mudderklirer er genfundet, og disse fugle stammer primært fra mærkninger udført i den østlige del af Danmark, hvor antallet af rastende fugle også er størst (Meltotte 1993). Størstedelen af de genmeldte fugle er mærket på Amager, på Omø, ved Nakskov samt ved Hyllekrog på Lollands sydspids

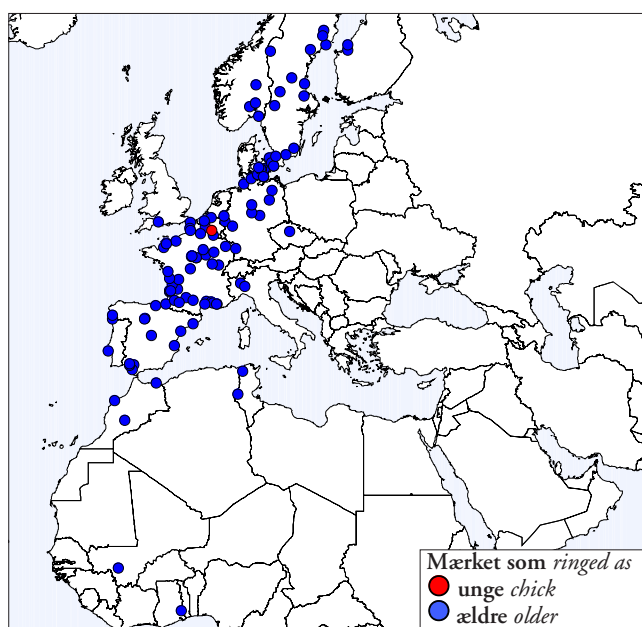

Fig. 1. Samtlige genfund af mudderklire ringmærket i Danmark (n=171). All recoveries of common sandpiper ringed in Denmark (n=171).

Fakta Facts

Mærkninger Birds ringed 7.382

Genmeldinger Recoveries

Antal genmeldinger No. of recoveries 171

-heraf uden for Danmark Recovered abroad 107(63%)

Antal fugle No. of individuals 166

-heraf mærket som unger Ringed as chicks 1(0,6%)

Genmeldingsandel Proportion recovered 2,2%

Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark 31

Ringed abroad and recovered in Denmark

Ekstremer Extremes

Højeste alder Oldest bird 13 år 7 d.

Længste afstand Longest distance Ghana Ghana 5.514 km

Nordligst Northernmost Sverige Sweden (64° 28'N)

Sydligst Southernmost Ghana Ghana (07° 00'N)

Østligst Easternmost Finland Finland (22° 49'E)

Vestligst Westernmost Portugal Portugal (09° 24'W)

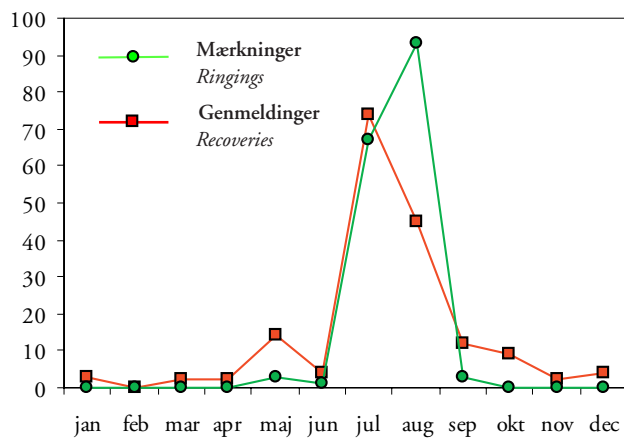

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af mudderkliere. *Month of ringing and recovery for recovered common sandpiper.*

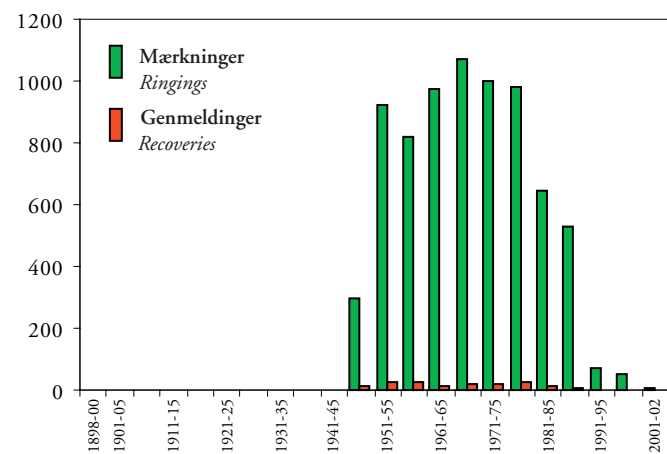

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for mudderkliere ringmærket i Danmark. *Ringing and recovery year of common sandpiper ringed in Denmark.*

(fig. 2A). Kun syv af de genmeldte fugle er mærket i Jylland. Kun en enkelt genmeldt fugl var mærket som unge, ved Kibæk i Jylland, hvor arten kortvarigt yngede i 1930'erne (Overgaard 1937). Enkelte af de genmeldte fugle er mærket i maj, men langt hovedparten er mærket i efterårsperioden, primært i juli og august (fig. 3). 46 % af fuglene var på mærkningstidspunktet ungfugle i deres første sensommer og efterår. I begyndelsen af trækperioden overstiger antallet af voksne fugle antallet af ungfugle, men fra omkring 20. august er der stort set kun mærket ungfugle.

Bortset fra den ene fugl, der blev mærket som unge, beskriver materialet træk- og overvintringsforholdene for de udenlandske mudderkliere, der årligt raster i Danmark.

Træk og overvintring

På baggrund af genmeldinger i yngle- og træktiden ses det, at mudderklierne, der gæster Danmark, primært kommer fra Sverige og, i mindre grad, Norge og Finland (fig. 6A). Ringmærkningen af mudderkliere på Amager og det sydlige Lolland har vist, at fuglene er bemærkelsesværdigt trofaste over for deres rastelokaliteter fra år til år. Således er 44 af fuglene aflæst på mærkningslokaliteten i træktiden et til syv år efter mærkningen, f.eks. blev en fugl mærket som ungfugl i 1952 på Amager og aflæst samme sted i både 1953 og 1954. Tilsvarende forhold er påvist for trækfugle i Belgien (Nørrevang 1959) og ynglefugle i England (Wernham m.fl. 2002).

I genfundsmaterialet er de tidligste fugle mærket i de første dage af juli, omkring det tidspunkt, hvor de første trækfugle ankommer til Danmark (Meltøfte 1993). De fleste af fuglene raster kun kortvarigt – det

længste, en ringmærket fugl har opholdt sig på mærkningslokaliteten, er 30 dage. Fra Danmark trækker fuglene videre mod sydvest (fig. 2B). Allerede i juli er flere af de mærkede fugle genfundet syd for Danmark – en enkelt helt nede i det sydlige Spanien. Gennemsnitspositionen for de genmeldte fugle er i juli placeret syd for Danmark (fig. 5). Den hurtigste fugl tilbagelagde 811 km fra 22. til 23. august, hvor den blev skudt i Frankrig. Ringmærkede trækfugle er i efterårsperioden genfundet både nær kysten og i indlandet i en lang række vesteuropæiske lande (fig. 6A), især er der mange genfund fra Frankrig (39), Spanien (10) og Tyskland (7). Den danskmærkede dununge blev genfundet i Belgien i slutningen af juli i sit første leveår (fig. 1).

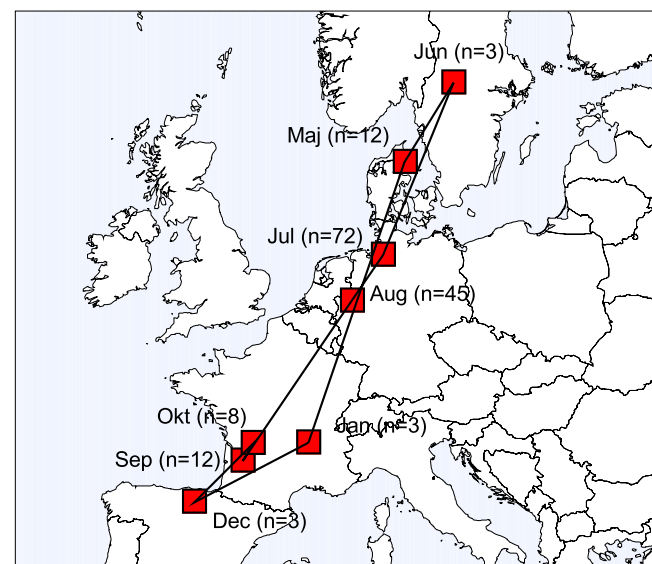

Fig. 5. Månedlige gennemsnitspositioner for mudderkliere ringmærket i Danmark. *Monthly mean positions of common sandpiper ringed in Denmark.*

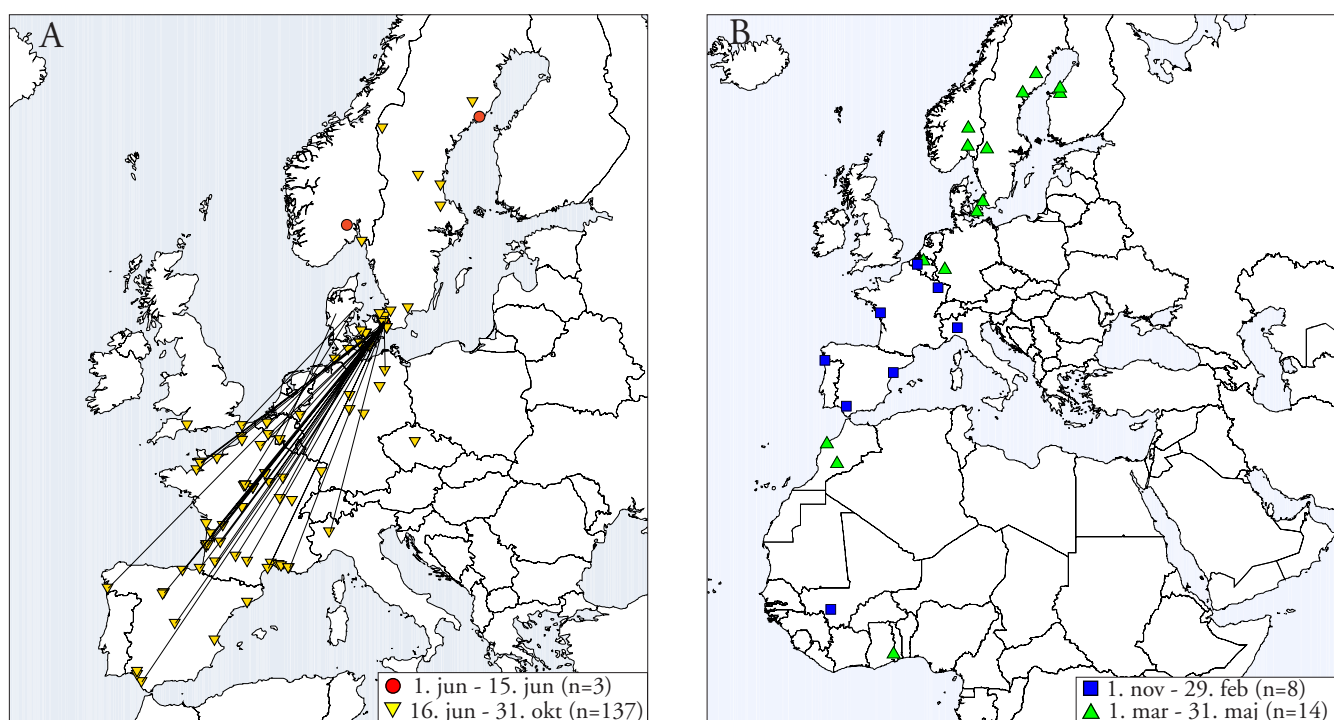

Fig. 6. Genmeldinger fra A) yngletiden og efterårsperioden og B) vinter- og forårsperioden af mudderklire ringmærket i Danmark. Linjer på kort A angiver direkte træk. Recoveries during A) the breeding season and autumn and B) winter and spring of common sandpiper ringed in Denmark. Lines on map A indicate direct migration.

Mudderklirerne ser ud til at forlade Europa via Den Iberiske Halvø. Hovedparten af de skandinaviske og finske ynglefugle menes at overvintrere i tropisk Vestafrica (Cramp & Simmons 1983), og danskmærkede mudderklirer er genfundet i Mali og Ghana, i hhv. november og begyndelsen af marts (fig. 6B). I Vesteuropa og landene omkring den vestlige del af Middelhavet overvintrer årligt et mindre antal mudderklirer (Cramp & Simmons 1983), og danskmærkede trækgæster er i vinterperioden genfundet i Belgien, Frankrig, Spanien, Portugal og Italien.

Returtrækket forløber formodentlig via den samme rute som efterårstrækket, og genfundene i Marokko (i april og maj) og i Belgien, Tyskland og Danmark i maj antyder, at returtrækket foregår relativt sent, men hurtigt. Gennemsnitspositionen for de genmeldte fugle er i maj placeret i Danmark (fig. 5). I slutningen af maj er danskmærkede mudderklirer genfundet inden for artens yngleområde i Norge, Sverige og Finland.

Ud over oplysningerne om mudderklirer mærket i Danmark, er der i Danmark genfundet fugle, som var mærket i udlandet. En mindre del af disse var mærket i Sverige, primært på træklokaliteter, og en enkelt i Norge (fig. 7). Dette bekræfter vores antagelse om de danske trækgæsters yngleområde. Der er i Norge ringmærket over 7.000 mudderklirer, men kun en enkelt af disse er til dato genfundet i Danmark (Bakken m.fl. 2003). Dette er ret bemærkelsesværdigt og skyldes

sandsynligvis, at de norske fugle passerer Danmark meget hurtigt uden at raste her i landet.

Desuden er der i Danmark genfundet mudderklirer, som er mærket i træktiden i Holland, Belgien, Tyskland, England, Spanien og Schweiz (fig. 7).

Genmeldings- og dødsårsager

Halvdelen af de genmeldte mudderklirer er aflæst i live (fig. 8A). Jagt er den primære dødsårsag blandt de reste-

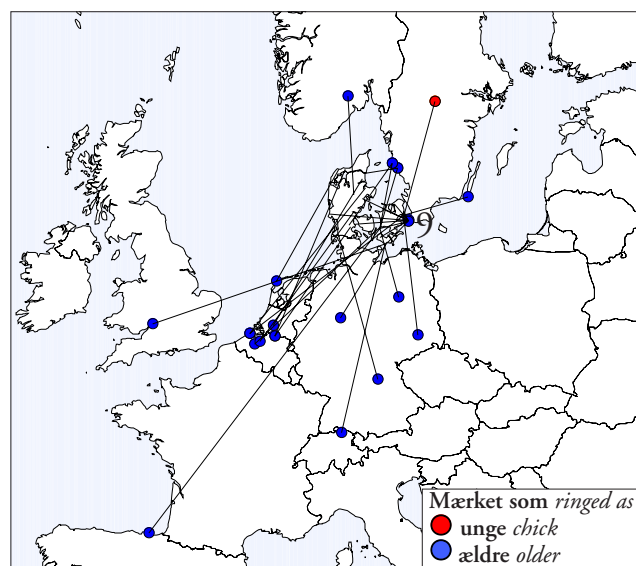

Fig. 7. Mærkningslokaliteter forbundet til genfindslokaliteter for mudderklire ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark (n=31). Ringing locations connected to recovery sites of common sandpiper ringed abroad and recovered in Denmark (n=31).

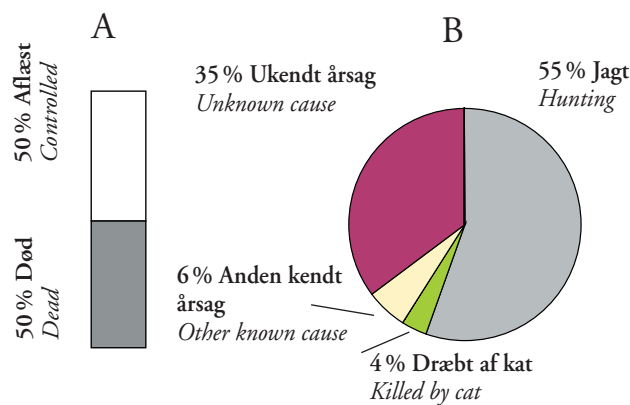

Fig. 8. A) Genmeldingsårsager (n=171) og B) dødsårsager (n=85) for mudderklire ringmærket i Danmark. A) Cause of recovery (n=171) and B) cause of death (n=85) for common sandpiper ringed in Denmark.

rende indrapporterede fugle (fig. 8B). Mudderklijerne er nedlagt i Belgien, Frankrig, Spanien, Portugal, Italien og Afrika i perioden 1935-1984.

Blandt mudderkliere ringmærket som unger eller ungfugle og genmeldt som døde er 68 % indrapporteret i løbet af første leveår (fig. 9). Den længstlevende danskmerkede mudderklire blev aflæst i live mere end 13 år efter, at den blev ringmærket i sit første leveår.

English summary

The common sandpiper is a very rare breeding bird in Denmark but a rather common passage migrant in July–August and in May.

In Denmark the first common sandpiper was ringed in 1935, with most ringed from 1950 to 1990. Most of the recovered birds were ringed in eastern Denmark, and only one

was ringed as a chick. The majority of the passage migrants were ringed in July–August.

Most of the migrants passing Denmark come from Sweden, but also Norwegian and Finnish birds have been ringed or recovered in Denmark. From Denmark the migration is SW, and birds have been recovered as far as southern Spain in July. The route is rather broad with recoveries from coastal sites as well as from inland in Germany, France and Spain. A few birds have been recovered in tropical Africa and some in southern Europe. The spring migration seems to follow the same route as in autumn, with recoveries in Morocco (April and May), and Belgium, Germany and Denmark in May. In late May birds have been recovered in Norway, Sweden and Finland.

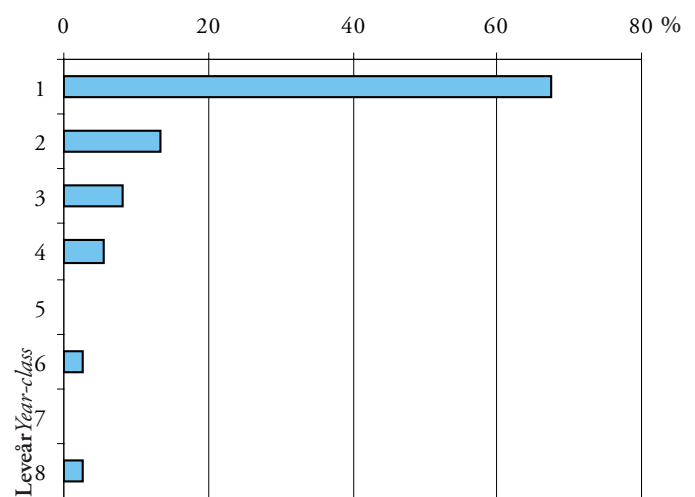

Fig. 9. Aldersfordeling for mudderklire mærket som redeunger eller ungfugle i deres første efterår og genmeldt som døde (n=37). Distribution on year-class of common sandpiper ringed as nestlings or juveniles in their first autumn and recovered as dead (n=37).